

مجله جهانی رسانه - نسخه فارسی

دوره ۸، شماره ۲، شماره پیاپی ۱۶، صفحات ۱-۲۶

منتشر شده در پاییز و زمستان ۱۳۹۲

مقاله داوری شده

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۳/۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۳/۳۰

نقش خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی در پیش بینی میزان

وابستگی به اینترنت

دکتر مسعود غلامعلی لواسانی

دانشیار، گروه مبانی روانی آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

lavasani@ut.ac.ir

آرش آذرنییاد

کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، گروه مبانی روانی آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

دانشگاه تهران

arash.azarniad@gmail.com

(نویسنده مسئول)

پریا مهمان پذیر

کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، گروه مبانی روانی آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

دانشگاه تهران

mehmanpazir.paria@yahoo.com

دکتر حمید رضائیان

استادیار گروه روانشناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه الزهراء

rezaeian19237@alzahra.ac.ir

The Global Network of
Communication Scholars

مجله جهانی رسانه-نسخه فارسی

مجله علمی-پژوهشی الکترونیک در حوزه ارتباطات و رسانه

منتشر شده توسط دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ایران

www.gmj.ut.ac.ir

چکیده

این مقاله به ارزیابی نقش خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی در پیش‌بینی میزان وابستگی به اینترنت می‌پردازد. برای این منظور، در میان دانشجویان دانشکده‌های علوم رفتاری و فنی مهندسی دانشگاه تهران به عنوان واحد تحلیل این مطالعه، به شیوه‌ی تصادفی خوشه‌ای نمونه‌گیری انجام شد. ۴۰۸ نفر (۲۱۹ پسر و ۱۸۹ دختر) جهت جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای وابستگی به اینترنت دیویس (۲۰۰۱)، خودکارآمدی تحصیلی اون و فرانمن (۱۹۸۸) و اهمالکاری تحصیلی سولومون و راث بلوم (۱۹۸۴) استفاده شد. یافته‌های توصیفی نشان می‌دهند که اولویت‌های جستجوی اینترنتی دانشجویان به ترتیب چک‌کردن پست الکترونیک، رفتن به شبکه‌های اجتماعی و ذخیره اطلاعات، استفاده از سایت‌های خبری و رسانه‌ای، چت-کردن و موزیک، بازی‌های اینترنتی، بدون هدف پرسه‌زدن و سرزدن به سایت‌های غیر متعارف بود. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که اهمالکاری در انجام تکالیف و اهمالکاری در آماده‌کردن مقاله‌های پایان ترم با وابستگی به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌دار و با خودکارآمدی تحصیلی رابطه منفی و معنی‌داری دارند. اهمالکاری در آماده‌کردن امتحان با وابستگی به اینترنت و خودکارآمدی تحصیلی همبستگی نداشت. اما بین وابستگی به اینترنت و خودکارآمدی تحصیلی رابطه همبستگی منفی مشاهده شد. آزمون رگرسیون گام‌به‌گام نیز نشان داد، خودکارآمدی تحصیلی در پیش‌بینی میزان وابستگی به اینترنت نقش اصلی را دارد و در گام دوم اهمالکاری در انجام تکالیف توانست نقش معنی‌داری ایفا می‌کند. براساس یافته‌ها، دانشجویان پسر در مقایسه با دانشجویان دختر وابستگی بیشتری به اینترنت گزارش کردند. می‌توان نتیجه گرفت که وابستگی به اینترنت پدیده‌ای شایع در بین دانشجویان است و پیشنهاد می‌شود برای افزایش خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان برنامه‌های همکاری جمعی ارائه شود.

کلیدواژه‌ها: وابستگی به اینترنت، اهمالکاری تحصیلی، آماده‌کردن مقاله‌های پایان ترم، آماده‌کردن

امتحان، خودکارآمدی تحصیلی

مقدمه

عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه دانشجویان به صورت بی‌هدف و بی‌برنامه، نه تنها آنها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌سازد، بلکه به دلیل ایجاد نوعی وابستگی به اینترنت و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت دانشجویان، می‌تواند تاثیر منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان داشته باشد. امروزه در دولت‌های الکترونیک، مردم به سختی می‌توانند بدون کامپیوتر و اینترنت زندگی کنند. پژوهش‌ها نشان داده است که میزان گرایش جوانان به استفاده از اینترنت ۷۵ درصد است (جلالی، آقابابایی و باقری، ۱۳۸۷). هم‌چنین بر اساس برآوردها در سال ۲۰۰۱، حدود یک میلیارد و نیم نفر از اینترنت استفاده می‌کردند (درگاهی، ۱۳۸۶). استفاده از اینترنت در دانشگاه‌ها و محیط‌های آموزشی سبب شده تا دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی در ایجاد زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی و ایجاد شبکه جهانی در ایران و جهان پیشگام باشند (گرگی، ۱۳۸۵). با همه‌ی محاسنی که استفاده از اینترنت برای زندگی امروزی بشر دارد، ولی این فناوری جدید ارتباطی، همچون یک شمشیر دولبه می‌تواند، زیان‌ها و مشکلات فراوانی را به‌ویژه برای نسل جوان و دانشجوی کشور به همراه داشته باشد. رشد روزافزون و عوارض ناگواری که اعتیاد به اینترنت به همراه دارد، باعث شده که از آن، به‌عنوان اعتیادی که سرآمد همه اعتیادهای رفتاری است، یاد شود (حمیدیان، ۱۳۸۷). اختلال اعتیاد به اینترنت پدیده‌ای بین‌رشته‌ای است که علوم مختلف پزشکی، رایانه‌ای، جامعه‌شناسی، حقوق، اخلاق و روان‌شناسی، ابعاد مختلفی از این پدیده را ارزیابی کرده‌اند (معیدفر و همکاران، ۱۳۸۵). در حیطه‌ی روانشناسی، مفهوم اعتیاد و وابستگی به اینترنت برای تبیین استفاده غیرقابل کنترل و مضر از اینترنت به کار رفته است (سالی، ۲۰۰۶). در سال‌های اخیر تعداد افرادی که از پدیده‌ی استفاده مسأله‌ساز از اینترنت رنج می‌برند، خیلی بیشتر شده است (سنل‌دوراک و دوراک، ۲۰۱۱). استفاده اعتیادگونه از اینترنت با اصطلاحاتی مانند استفاده مشکل‌ساز از اینترنت، اعتیاد به اینترنت، وابستگی به اینترنت و استفاده آسیب‌شناختی از اینترنت در مطالعات مورد ارزیابی قرار گرفته است (چائو و همکاران، ۲۰۱۱). بیرد و ولف (۲۰۰۱) استفاده مشکل‌ساز از اینترنت را به‌عنوان استفاده از اینترنت تا حدی که باعث ایجاد مشکلات روانشناختی، اجتماعی، تحصیلی یا شغلی در زندگی فرد شود، می‌دانند.

یانگ (۱۹۹۹) معتقد است که اعتیاد به اینترنت گستره‌ی وسیعی از رفتارها و مشکلات کنترل تکانه را در بر می‌گیرد. با وجود اینکه اعتیاد و وابستگی به اینترنت، به‌عنوان یک آسیب جدی، پژوهش‌های زیادی را به خود اختصاص داده است، لیکن تعریف مشخص و استانداردی از آن وجود ندارد. گلدبرگ (۱۹۹۵) اولین فردی بود که اصطلاح اعتیاد به اینترنت را به کار برد. وی در اصل به اثرات منفی استفاده گسترده از اینترنت در زندگی روزمره اشاره کرده و معتقد است که اعتیاد به اینترنت مانند سوء مصرف مواد و اعتیاد دارویی می‌تواند بار جسمانی و هیجانی داشته باشد. سوول، شل و کلین (۲۰۰۳) براساس دیدگاه یانگ، پنج طبقه‌بندی از انواع اعتیاد به اینترنت ارائه می‌کنند. اعتیاد جنسی سایبری، اعتیاد به روابط سایبری، اجبارهای شبکه‌ای، بارگذاری مفرط اطلاعات، اعتیاد به بازی‌های کامپیوتری. استفاده مسأله ساز از اینترنت در ادبیات پژوهشی دارای نشانگان شناختی و رفتاری است (سنول‌دوراک و دوراک، ۲۰۱۱). دیدگاه شناختی رفتاری، به تبیین رشد و تداوم استفاده مسأله‌ساز از اینترنت می‌پردازد. براساس این دیدگاه، شناخت و تفکرات ناسازگار در مورد "خود" مانند سبک‌های نشخوار شناختی، خودتردیدی، خودکارآمدی پایین و خود ارزیابی منفی (دیویس، ۲۰۰۱)، حرمت خود (کیم و دیویس، ۲۰۰۹ و سنول‌دوراک و دوراک، ۲۰۱۱، نیلز و همکاران، ۲۰۰۹)، احساس تنهایی و افسردگی (نیلز و همکاران، ۲۰۰۹)، عدم رضایت از زندگی (سنول‌دوراک و دوراک، ۲۰۱۱، چائو و همکاران، ۲۰۱۱)، تفکرات وسواس گونه، در مورد اینترنت (یانگ، ۱۹۹۹)، اشتغال به استفاده از اینترنت (چوو، ۲۰۰۱) و احساس گناه در مورد استفاده از اینترنت (کاپلان، ۲۰۰۰) با وابستگی مسأله‌ساز نسبت به اینترنت ارتباط دارند. افزون بر مؤلفه شناختی، مؤلفه رفتاری مانند رفتارهای ناسالم (یانگ، ۱۹۹۹)، ناتوانی در برقراری ارتباط متقابل با اجتماع، خانواده و محیط کار (کاپلان، ۲۰۰۰)، مهارت و سازگاری اجتماعی پایین (اینگلبرگ و سوبرگ، ۲۰۰۴)، کاهش عملکرد شغلی (هاف، ۱۹۹۶) و افت تحصیلی (مورفی، ۱۹۹۶ و سامسون، ۲۰۰۵) نیز با استفاده مسأله‌ساز از اینترنت مرتبط است.

موفقیت و پیشرفت تحصیلی برای دانشجویان دانشگاه از اهمیت بالایی برخوردار است. چون هدف کسب مدرک در این مقطع دستیابی به شغل و وارد شدن به یک حرفه است. همچنین باور به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های خود برای کنترل موقعیت‌ها و شروع یا انجام تکالیف و مقاله به این دلیل که در این مقطع، کانون اصلی پژوهش است، اهمیت خاص خود را دارد. گاهی مشاهده می‌شود که دانشجویان توانایی انجام تکالیف و پروژه‌ها را در خود نمی‌بینند یا به دلایل گوناگون، انجام پروژه‌ها و تکالیف را به تعویق می‌اندازند. افزون بر این، در دسترس بودن اینترنت در واحدهای خوابگاهی و آموزشگاهی موجب شده که بیشتر دانشجویان، زمان خود را به آن اختصاص دهند و انجام تکالیف را به تعویق اندازند. در پژوهش حاضر، نقش خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی در میزان وابستگی به اینترنت مورد مطالعه قرار می‌گیرد. با توجه به این که "خود" و مشتقات آن، مانند خودکارآمدی به عنوان مؤلفه‌های شناختی نقش مهمی را در وابستگی به اینترنت دارند، خودکارآمدی تحصیلی نوعی از خودکارآمدی است که دربرگیرنده توانایی افراد برای رسیدن به موفقیت در حیطه خاص و پیگیری آموزشی است (ویگفیلد و اکلز، ۲۰۰۰) و اشاره به توانایی و باور فراگیر نسبت به خود، جهت انجام موفقیت آمیز تکالیف درسی دارد (زیمرمن، ۱۹۹۵). لین و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهش خود دریافتند که خودکارآمدی نقش مهمی در پرهیز از رفتار اعتیادگونه دارد. دانشجویانی که از خودکارآمدی پرهیز از رفتارهای اعتیادگونه بالاتری برخوردارند، وابستگی آن‌ها به اینترنت کم‌تر است. دیویس (۲۰۰۱) در پژوهش خود دریافت که احساس خودآگاهی، خودارزشی پایین، حرمت خود پایین، خودکارآمدی پایین و خودارزیابی پایین از علل وابستگی مشکل‌ساز به اینترنت هستند. اسکندر و آکین (۲۰۱۰) در پژوهش خود که با عنوان خودکارآمدی اجتماعی، منبع کنترل تحصیلی و اعتیاد به اینترنت انجام دادند به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی اجتماعی و منبع کنترل درونی رابطه منفی با اعتیاد به اینترنت دارند. افرادی که منبع کنترل بیرونی دارند و خودکارآمدی اجتماعی آنها در سطح پایینی است، وابستگی بالایی به اینترنت دارند. در پژوهشی که اوداکی (۲۰۱۱) با هدف دستیابی به نقش خودکارآمدی تحصیلی در پیش بینی وابستگی به اینترنت انجام داد، دریافت که خودکارآمدی تحصیلی نقش

برجسته‌ای در تبیین وابستگی به اینترنت دارد. دانشجویانی که از خودکارآمدی تحصیلی پایینی برخوردارند، بیشتر به اینترنت وابستگی پیدا می‌کنند.

بدیهی است که در محیط دانشگاهی دسترسی به اینترنت، آسان‌تر و سریع‌تر است و این مسأله احتمال پیامدهای منفی را برای دانشجویان افزایش می‌دهد. آن لاین بودن مداوم در فضای اینترنت بدون آگاه بودن از گذشت زمان، یا به عبارتی دیگر، وابستگی به اینترنت، باعث می‌شود که وقت زیادی از دانشجویان گرفته شود و فرصت انجام تکالیف تحصیلی را پیدا نکنند. این پدیده با اصطلاح اهمالکاری تحصیلی توصیف می‌شود. اهمالکاری، تمایل به تعلل در شروع و انجام کارهای مهم (لی، ۱۹۸۸) و به تعویق انداختن عمدی انجام یک عمل با علم به پیامدهای منفی آن است (استیل، ۲۰۰۷). اهمالکاری تحصیلی، متداول‌ترین نوع اهمالکاری در بین دانشجویان است. این نوع اهمالکاری در آماده‌سازی خود برای امتحان، انجام تکالیف و حضور در جلسات و انجام تکالیف عمومیت دارد (لی، ۱۹۸۸).

در زمینه تفاوت‌های جنسیتی در میزان وابستگی به اینترنت، نتایج پژوهش‌های انجام شده با هم ناهمخوان هستند. فورتنسون و همکاران (۲۰۰۷) و یانگ (۱۹۹۸) احتمال وابسته شدن زنان و مردان به اینترنت را برابر می‌دانند. نیه و اربرینگ (۲۰۰۰) در پژوهش خود دریافتند که احتمال وابسته شدن زنان به اینترنت در مقایسه با مردان بیشتر است و پژوهشگران دیگری مانند معیدفر و همکاران (۱۳۸۴) و امیدی (۱۳۸۹) در پژوهش خود نشان دادند که تمایل پسران به اینترنت شدیدتر از تمایل دختران است.

بدین ترتیب فرض ما این است: دانشجویانی که وابستگی بالایی به اینترنت دارند جدا از اینکه مشکلاتی در زمینه عملکرد تحصیلی پیدا می‌کنند، بلکه باورهای آنها در مورد خودکارآمدی تحصیلی نیز آسیب می‌بیند و رفتار اهمالکاری آنان نیز به احتمال زیاد افزایش می‌یابد. پژوهشگران با جستجو در فضای پژوهشی تنها یک پژوهش (اوداکی، ۲۰۱۱) یافتند که رابطه اهمالکاری تحصیلی و وابستگی به اینترنت را مطالعه کرده بود.

نتایج این پژوهش بین متغیر اهمالکاری تحصیلی و وابستگی به اینترنت رابطه معنی داری نشان نداد. ولی با در نظر گرفتن این مسأله که وابستگی به اینترنت تاثیر منفی بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی دارد (یانگ، ۲۰۰۴)، می‌خواهیم بدانیم که آیا وابستگی به اینترنت با خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی ارتباط دارد؟ افزون بر این، هر چند که پژوهش‌ها نشان داده‌اند، وابستگی به اینترنت اثرات منفی زیادی به بار می‌آورد، با این وجود هنوز در جوامعی مانند ایران، میزان مطالعات چشمگیر در مورد عوارض آن، کمتر است. از آنجا که وابستگی به اینترنت در بین گروه سنی ۲۴ - ۱۶ ساله بسیار چشمگیر است (اوزتورک، ۲۰۰۷) و نیز ترکیب جمعیتی ایران، جوان به شمار می‌رود و قشر دانشجو هم در این سن واقع هستند، تحلیل شیوع پدیده وابستگی به اینترنت، عوارض آن و شناسایی نقش عوامل مؤثر در آن، ضمن روشن شدن ابعاد این مسأله، می‌تواند گامی مؤثر در جهت پیشگیری از اثرات وابستگی به اینترنت و ترویج استفاده صحیح و مناسب از اینترنت محسوب شود. مقایسه میان دو جنس از نظر وابستگی به اینترنت نیز از دیگر اهداف پژوهش حاضر است. بر این اساس هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به پرسش‌های زیر است:

- ۱- میزان شیوع وابستگی به اینترنت بر اساس مقیاس وابستگی به اینترنت دیویس (۲۰۰۱) در بین دانشجویان چگونه است؟
- ۲- اولویت‌های هدف از جستجوی اینترنت در بین دانشجویان کدامند؟
- ۳- آیا بین وابستگی به اینترنت، خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی رابطه وجود دارد؟
- ۴- سهم خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی در پیش بینی وابستگی به اینترنت چقدر است؟
- ۵- آیا بین دانشجویان دختر و پسر، از نظر وابستگی به اینترنت تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل همه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی ارشد شاغل به تحصیل در پردیس علوم رفتاری، و فنی و مهندسی دانشگاه تهران در سال ۹۱-۱۳۹۰ بود. مشارکت کنندگان این پژوهش شامل ۴۰۸ دانشجو (۲۱۹ دختر و ۱۸۹ پسر) در مقطع کارشناسی ارشد بودند. روش انتخاب مشارکت کنندگان به شیوه نمونه گیری خوشه ای تصادفی بود.

ابزار سنجش

الف) مقیاس وابستگی به اینترنت:

این مقیاس را دیویس (۲۰۰۱) ساخته است و دربرگیرنده ی ۲۰ گویه است. گویه های این پرسشنامه در یک مقیاس پنج درجه ای از ۱ (به هیچ وجه) تا ۵ (خیلی زیاد) نمره گذاری می شود. پرسشنامه ی مذکور دارای مقیاس فاصله ای است و نمره ی فرد را در سه سطح؛ زیر ۳۹ (عدم وابستگی به اینترنت)، ۳۹ تا ۶۹ (احتمال وابستگی یا وابستگی خفیف) و بالاتر از ۶۹ (دارای اختلال وابستگی به اینترنت) اندازه می گیرد. کرامتی مقدم (۱۳۸۴) و افقهی (۱۳۸۵) در پژوهش خود جهت اطمینان از ویژگی روایی پرسشنامه وابستگی به اینترنت، روایی صوری آن را مورد آزمون قرار داده اند. همچنین برای سنجش پایایی آن از شیوه آلفای کرونباخ استفاده کرده اند و ضریب آلفای پرسشنامه وابستگی به اینترنت دیویس (۲۰۰۱) را به ترتیب برابر با ۰/۹۰ و ۰/۸۰ گزارش کرده اند.

ب) خودکارآمدی تحصیلی:

برای سنجش میزان خودکارآمدی از پرسشنامه اون و فرانمن (۱۹۸۸) استفاده شد. این پرسشنامه به منظور اندازه گیری باورهای خودکارآمدی دانشجویان تهیه شده و شامل ۳۳ سوال است و بر اساس طیف ۵ درجه ای لیکرت پاسخ داده می شود. به منظور پاسخ گویی به سوالات، دانشجویان باید به یکی از گزینه ها که براساس پیوستار اعتماد بالا تا پایین برای انجام کارهای مورد نظر در پرسشنامه در نظر گرفته شده، بپردازند.

اون و فرانمن (۱۹۸۸) به منظور قابلیت اعتماد این پرسشنامه آن را روی ۸۸ دانشجو اجرا کردند و قابلیت اعتماد این پرسشنامه را با انجام روش بازآزمایی به فاصله ۸ هفته، ۰/۹۰ گزارش کردند (به نقل از تریواتان، ۲۰۰۲). در پژوهش فرزاد و همکاران (۱۳۸۸) ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور ۰/۹۱ به دست آمد. در اعتباریابی مقدماتی فرم فارسی پرسشنامه، خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان در بین جامعه نمونه، نتایج تحلیل عامل اکتشافی نشان داد که سوالات پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان حول یک عامل قرار دارند.

ج) اهمالکاری تحصیلی:

برای سنجش اهمالکاری تحصیلی دانشجویان از مقیاس ارزیابی اهمالکاری سولومون و راث بلوم (۱۹۸۴) استفاده شد. این مقیاس دارای ۲۷ گویه است که سه مؤلفه؛ آماده کردن تکلیف، آمادگی برای امتحان و آماده کردن مقاله‌های پایان ترم را ارزیابی می‌کند. در مقابل هر گویه، طیف پنج درجه‌ای از "هرگز" (نمره-۱) تا "همیشه" (نمره ۵) قرار دارد. پایایی مقیاس اهمالکاری تحصیلی از طریق آلفای کرونباخ در مطالعه سولومون (۱۹۹۸)، برای کل مقیاس ۰/۷۹، آمادگی برای امتحان ۰/۸۵، آمادگی برای تکالیف ۰/۸۶ و آمادگی برای مقالات پایان ترم ۰/۸۹ به دست آمد. در مورد روایی نیز با استفاده از روایی همسانی درونی، ضریب ۰/۸۴ به دست آمده است (جوکار و دلاورپور، ۱۳۸۶). در پژوهش جوکار و دلاورپور (۱۳۸۶) نیز پایایی مقیاس، از طریق ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۱ به دست آمد و روایی آن از طریق تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی، بیانگر وجود یک عاملی کلی بود.

پس از انتخاب نمونه، ابزارهای فوق در محل کلاس بین دانشجویان توزیع شد و پس از تکمیل، با استفاده از نرم افزار اسپاس اس‌اس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. روش آماری پژوهش شامل شاخص‌های توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و شاخص‌های استنباطی (همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه و آ تست برای دو گروه مستقل) بود.

یافته ها

برای پاسخ‌گویی به سؤال اول، شیوع و فراوانی انواع وابستگی به اینترنت در بین دانشجویان مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهند که ۱۳۳ نفر (حدود ۳۲ درصد) از دانشجویان نمره زیر ۳۹ در پرسشنامه وابستگی به اینترنت گرفته‌اند که بر اساس نرم پرسشنامه در طبقه افراد عادی و بدون وابستگی قرار می‌گیرند. ۲۵۰ نفر (حدود ۶۱ درصد) نیز در پرسشنامه مذکور، نمره بین ۳۹ تا ۶۹ گرفته‌اند، و بر اساس نرم پرسشنامه دیویس، احتمال وابستگی به اینترنت این افراد زیاد است و در نهایت ۲۵ نفر (حدود ۶ درصد) از شرکت‌کنندگان نیز نمره بالای ۶۹ گرفتند که نشان‌دهنده اختلال وابستگی به اینترنت است (جدول ۱).

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی افراد نمونه براساس نوع وابستگی به اینترنت

نوع وابستگی به اینترنت	میانگین نمرات	فراوانی	درصد
عادی (عدم وابستگی به اینترنت)	زیر ۳۹	۱۳۳	۳۲/۶
احتمال وابسته شدن به اینترنت	بین ۳۹ تا ۶۹	۲۵۰	۶۱/۳
اختلال وابستگی به اینترنت	بالتر از ۶۹	۲۵	۶/۱
کل		۴۰۸	۱۰۰

در مقام پاسخ‌گویی به سؤال دوم، نتایج جدول توزیع فراوانی زیر نشان می‌دهد که از بین ۴۰۸ نفر، تعداد ۲۲۵ نفر (حدود ۵۵ درصد) هدف از جستجوی اینترنتی را چک کردن پست الکترونیک، رفتن به شبکه‌های اجتماعی و ذخیره اطلاعات؛ تعداد ۱۴۹ نفر (حدود ۳۶ درصد)، استفاده از سایت‌های خبری و رسانه‌ای، چت کردن و موزیک، و در نهایت ۳۴ نفر (حدود ۸ درصد) هدف از جستجوی اینترنتی را بازی‌های اینترنتی، بدون هدف پرسه زدن و سرزدن به سایت‌های مستهجن گزارش کرده‌اند (جدول ۲).

جدول شماره (۲): اولویت هدف از جستجوی اینترنتی

اولویت	جهت‌گیری هدفی جستجوی اینترنتی	فراوانی	درصد
۱	چک کردن پست الکترونیک، رفتن به شبکه‌های اجتماعی و ذخیره اطلاعات	۲۲۵	۵۵/۱

۳۶/۵	۱۴۹	استفاده از سایت های خبری و رسانه ای، چت کردن و موزیک	۲
۸/۴	۳۴	بازی های اینترنتی، بدون هدف پرسه زدن و سرزدن به سایت های مستهجن	۳

هدف سؤال سوم پژوهش در رابطه با همبستگی بین وابستگی به اینترنت، خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی بود. بدین منظور از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. همان گونه که در جدول ۳ ماتریس همبستگی ملاحظه می شود، اهمالکاری در آماده کردن تکلیف و اهمالکاری در انجام مقاله های پایان ترم با وابستگی به اینترنت، رابطه مثبت و معنی داری دارند. ولی در زمینه رابطه بعد اهمالکاری در آماده کردن امتحان و وابستگی به اینترنت، نتایج آزمون ضریب همبستگی حاکی از وجود رابطه مثبت و غیرمعنی دار است. در زمینه همبستگی بین خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری، نتایج نشان می دهد که اهمالکاری در انجام تکالیف و اهمالکاری در انجام مقاله های پایان ترم با خودکارآمدی تحصیلی همبستگی منفی و معنی دار دارند. در حالی که اهمالکاری در آماده کردن امتحان، رابطه معنی داری با خودکارآمدی تحصیلی ندارد. در نهایت بین وابستگی به اینترنت و خودکارآمدی تحصیلی، نتایج، رابطه منفی و معنی داری نشان می دهند (جدول ۳).

جدول شماره (۳): ضریب همبستگی خودکارآمدی تحصیلی، ابعاد اهمالکاری تحصیلی و وابستگی به

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵
۱ اهمالکاری در آماده کردن تکلیف					
۲ اهمالکاری در آماده کردن امتحان	۰/۴۳**				
۳ اهمالکاری در آماده کردن مقاله پایان ترم	۰/۶۴**	۰/۳۸**			
۴ خودکارآمدی تحصیلی	-۰/۲۹**	-۰/۰۸	-۰/۲۰**		
۵ وابستگی به اینترنت	۰/۲۱**	۰/۰۰۲	۰/۱۶**	-۰/۲۸**	

**p<۰/۰۱

در مورد سؤال چهارم که هدف آن تعیین سهم خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی در پیش بینی وابستگی به اینترنت بود، از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. با توجه به ضریب تعیین، خودکارآمدی تحصیلی ۸ درصد از تغییرات وابستگی به اینترنت را تبیین می‌کند که این میزان با ورود متغیر اهمالکاری در انجام تکالیف به ۱۰ درصد افزایش پیدا کرده و با آلفای ثابت ۰/۰۱ معنادار است. شاخص F به دست آمده در مدل اول معنادار است. یعنی خودکارآمدی تحصیلی می‌تواند وابستگی به اینترنت را پیش-بینی کند و در مدل دوم خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری در انجام تکالیف توانستند در سطح آلفای ۰/۰۱ وابستگی به اینترنت را پیش‌بینی کنند. با توجه به مقدار ضرایب می‌توان گفت که ۱۰ درصد از واریانس متغیر ملاک (وابستگی به اینترنت) در کل نمونه از طریق یک ترکیب خطی از متغیرهای پیش بین خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری در انجام تکالیف تعیین می‌شود (جدول ۴).

جدول شماره (۴): رگرسیون گام به گام وابستگی به اینترنت بر خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری

تحصیلی

متغیر شاخص	منابع	مجموع	درجه	میانگین	ضریب بتا	ضریب	شاخص F	معنی
تغییر	تغییر	مجذورات	آزادی	مجذورات	تعیین	داری		
۱ خودکارآمدی	رگرسیون	۶۲۲۴/۱	۱	۶۲۲۴/۱	-۰/۲۸	۰/۸	۳۴/۹	۰/۰۰
تحصیلی	باقیمانده	۷۲۲۴۱/۶	۴۰۶	۱۷۷/۹				
۲ خودکارآمدی	رگرسیون	۷۷۲۸/۸	۲	۳۸۶۴/۴	-۰/۲۳	۰/۱۰	۲۲/۱	۰/۰۰
تحصیلی	باقیمانده	۷۰۷۳۶/۹	۴۰۵	۱۷۴/۶	۰/۱۴			
اهمالکاری در								
انجام تکالیف								

سؤال پنجم در رابطه با مقایسه دو جنس از نظر وابستگی به اینترنت بود. بدین منظور از آزمون t برای دو گروه مستقل استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ میزان وابستگی

به اینترنت، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به شاخص‌های توصیفی میانگین نمرات دانشجویان پسر بالاتر است (جدول ۵).

جدول شماره (۵): شاخص‌های توصیفی وابستگی به اینترنت به تفکیک جنسیت و آزمون t مستقل

شاخص	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	معنی داری
وابستگی به اینترنت	دختر	۲۱۹	۴۷/۸	۱۳/۸	۱/۹	۴۰۶	۰/۰۴
	پسر	۱۸۹	۴۹/۲	۴/۱			

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تحلیل نقش خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمالکاری تحصیلی در پیش‌بینی وابستگی به اینترنت در بین دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه تهران بود. در این راستا، سؤال‌هایی طرح شد که در ادامه به تبیین آنها می‌پردازیم.

در تبیین سؤال اول، یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان می‌دهند که ۱۳۳ نفر (حدود ۳۲ درصد) از دانشجویان از لحاظ میزان وابستگی به اینترنت در طبقه افراد عادی و بدون وابستگی قرار دارند. تعداد ۲۵۰ نفر (حدود ۶۱ درصد) وابستگی خفیف دارند و احتمال وابستگی به اینترنت این افراد زیاد است. در نهایت ۲۵ نفر (حدود ۶ درصد) از شرکت‌کنندگان نیز دچار اختلال وابستگی به اینترنت هستند. در زمینه شیوع اعتیاد به اینترنت در جوامع گوناگون، آمار متعددی وجود دارد. روبرتز و همکاران (۲۰۰۵) دریافتند که از هر ۸ کاربر آمریکایی، یک نفر به اینترنت معتاد است و از هر ۱۱ آمریکایی، یک نفر اعتیاد خود را پنهان می‌کند. آنها همچنین دریافتند که تعدادی از کاربران بدون آنکه هدف و کار مشخصی داشته باشند در اینترنت سرگردان می‌شوند. مطالعات انجام شده در ایران نیز تا حدی نتایج متفاوتی به دست داده است. محمد بیگی (۱۳۸۹) در پژوهش خود نشان داده که وابستگی به اینترنت در جمعیت‌های مختلف در

محدوده ۱/۵ تا ۲۵ درصد است. شیوع این اختلال در ایران از ۱۹/۷ درصد استفاده کنندگان از کافی نت تا ۳۰ درصد در افراد ۱۵ تا ۳۰ ساله شهر تهران متفاوت بوده است. در پژوهش علوی و همکاران (۱۳۸۹) میانگین نسبت معتادان به ازای هر ۵۰ میلیون نفر استفاده کننده‌ی عادی، حدود ۲ تا ۵ میلیون نفر برآورد شده است. میزان ۵ تا ۱۰ درصد از استفاده کنندگان اینترنت به شکل اعتیادگونه از آن استفاده می‌کنند. نتایج پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که حدود ۶ درصد از کاربران، وابستگی شدید به اینترنت دارند و می‌توان گفت که شباهت نزدیکی با یافته پژوهش مورد اشاره دارد.

یکی دیگر از سؤال‌های پژوهش، تعیین اولویت‌های هدف از جستجوی اینترنتی دانشجویان بود. یافته‌ها نشان دادند که سه اولویت اول دانشجویان به ترتیب چک کردن پست الکترونیک، رفتن به شبکه‌های اجتماعی و ذخیره اطلاعات؛ سه اولویت بعدی، استفاده از سایت‌های خبری و رسانه‌ای، چت کردن و موزیک و سرانجام سه اولویت آخر آنها بازی‌های اینترنتی، بدون هدف پرسه زدن و سر زدن به سایت‌های مستهجن بود. یانگ (۱۹۹۸) بر آن است که معتادین شدید به اینترنت اغلب با اتصال به اینترنت از فیلم، موسیقی، کارتون، بازی‌های رایانه‌ای، سایت‌های اجتماعی و گفتگوی اینترنتی استفاده می‌کنند. حال آن‌که کاربران طبیعی در موقع اتصال به اینترنت از اخبار، رویدادها، خرید، رزرو کردن و سایت‌های آموزشی و دانشگاهی بهره می‌برند. امیدی (۱۳۸۹) در پژوهش خود نشان داد که میانگین ساعات استفاده از اینترنت برای کاربران ۱۷:۱۴ ساعت در هفته است که میانگین آن ۲:۲۵ ساعت در روز می‌باشد. چت کردن و استفاده‌ی علمی و آموزشی و چک کردن پست الکترونیکی به ترتیب دارای بیشترین تعداد کاربر بودند. محمد بیگی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهش خود نشان داده‌اند که وابستگی به اینترنت در بین دانشجویانی ایجاد می‌شود که در خوابگاه و یا منزل به رایانه شخصی دسترسی دارند و از پست الکترونیکی و تالار گفتگو بیشتر استفاده می‌کنند. براساس پژوهش آنها ۴۸/۴ درصد (۲۰۸ نفر) هدف از جستجوی اینترنتی را جستجوی مقالات، ۱۹ درصد (۸۸ نفر) سرگرمی، ۹/۱ درصد (۴۲ نفر) چک کردن پست الکترونیک، ۶/۵ درصد (۲۸ نفر) آگاهی از اخبار سیاسی، ورزشی، فرهنگی و ۵/۲ درصد (۲۴ نفر) دوست یابی ذکر کرده‌اند.

با مقایسه نتایج مطالعات گفته شده در می‌یابیم که تقریباً چک کردن پست الکترونیک، گفتگوی اینترنتی، استفاده اطلاعاتی، سیاسی و ... جزء اولویت‌های اصلی کاربران اینترنتی است و به نظر می‌رسد این نوع اولویت‌ها در بین دانشجویان ایرانی و به‌ویژه دانشجویان دانشگاه تهران فراگیرتر است.

از دیگر نتایج پژوهش، رابطه بین ابعاد اهمالکاری تحصیلی با وابستگی به اینترنت بود. براساس یافته‌ها از بین ابعاد اهمالکاری تحصیلی، دو بعد اهمالکاری در انجام تکالیف درسی و مقالات پایان ترم، رابطه مثبت و معنی‌داری با میزان وابستگی به اینترنت نشان دادند. ولی اهمالکاری در آماده کردن امتحان، رابطه معنی‌داری با وابستگی به اینترنت نداشت. پژوهش مشابهی را اوداکی (۲۰۱۱) در کشور ترکیه انجام داده بود. وی در ارزیابی رابطه اهمالکاری تحصیلی با وابستگی به اینترنت، همبستگی معنی‌داری پیدا نکرد. اما پژوهش حاضر نشان داد که بین اهمالکاری تحصیلی و وابستگی به اینترنت، رابطه مثبت وجود دارد که با نتایج پژوهش اوداکی ناهمخوان است. در تبیین رابطه اهمالکاری تحصیلی با وابستگی به اینترنت می‌توان به نقش عدم مدیریت زمان در هر دو متغیر اشاره کرد. بر اساس پیشینه نظری، اهمالکاری یک خصلت و ویژگی شخصیتی است که فرد اهمال‌کار توانایی مدیریت زمان را ندارد (فراری و جانسون، ۱۹۹۵).

میلگرام و همکاران (۱۹۹۵) نیز بیان می‌کنند که دانشجویانی که مدیریت زمان بدی دارند یا به عبارت بهتر، وقت شناس نیستند، اهمالکاری بیشتری را نشان می‌دهند. فاروغ سیرین (۲۰۱۱) رفتار اهمالکاری عمومی را به‌عنوان مشکلاتی در انجام با تاخیر وظایف به علت ناتوانی در سازماندهی زمان به‌طور موثر توصیف کرده است. به نظر می‌رسد افراد وابسته به اینترنت نیز در مدیریت زمان مشکل داشته باشند. چون با اختصاص بیشتر زمان خود به فضای اینترنت، دیگر وقت کافی برای انجام فعالیت‌های درسی، کاری، ورزشی و حتی خواب ندارند. کندی و سوزا (۱۹۹۸) بر این باورند که وابستگی دانشجویان به اینترنت با پیامدهای منفی زیادی همراه است. از جمله پیامدهای منفی آن در زمینه تحصیل؛ شکست در درس، مشروط بودن، کمبود انگیزه برای تحصیل، اختصاص وقت کم و کم توجهی به درس، از دست دادن علاقه به شرکت در درس قابل اشاره هستند. محمد بیگی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهش خود نشان دادند که وابستگی به اینترنت با تعداد واحدهای افتاده، تعداد واحدهای گذرانده شده، افت معدل کل در ترم‌های اخیر،

ترم تحصیلی و مشروطی در طول دوره تحصیل ارتباط معنی داری دارد. به طوری که در کل، سبب افت وضعیت تحصیلی دانشجویان می شود. یانگ باور دارد که زمان، تنها عامل تعیین کننده در تعریف اعتیاد به اینترنت نیست. به طور کل وابستگان بین ۴۰ تا ۸۰ درصد از وقت خود را با جلساتی که ممکن است هر کدام حتی تا ۲۰ ساعت به طول بکشد، صرف می کنند و این کار موجب ایجاد اختلالاتی در میزان و زمان خواب کاربر می شود. این اختلال، خستگی بیش از اندازه در بدن ایجاد می کند که کارکرد درسی و شغلی را تحت تاثیر قرار می دهد (به نقل از جهانگیر، ۱۳۸۳). ارمان (۲۰۰۳، به نقل از ویشفر، ۱۳۸۴) معتقد است، وابستگی به اینترنت باعث نادیده گرفتن روابط خانوادگی، از هم گسیختگی روابط اجتماعی، افت تحصیلی، مشکلات شغلی و صرف مخارج بالا جهت استفاده از اینترنت می شود. یانگ (۱۹۹۶) خاطرنشان می سازد که وابستگی به اینترنت، گسست‌ها و انقطاع‌های شدیدی در زندگی تحصیلی، اجتماعی، مالی و شغلی مشارکت کنندگان ایجاد کرده است. به طوری که ۵۸ درصد از دانش آموزان و دانشجویان، کاهش چشمگیری در میزان مطالعه، افت نمرات درسی، غیبت در کلاس‌ها، مشروط شدن و مانند آن دارند (به نقل از امیدوار و صارمی، ۱۳۸۱).

همان طور که نتایج پژوهش‌های نامبرده نشان دادند، وابستگی به اینترنت همراه با افت تحصیلی، غیبت تحصیلی، کاهش زمان مطالعه و مشروط شدن است که این پیامدهای منفی می توانند ارتباط نزدیکی با اهمالکاری تحصیلی داشته باشند.

در ارتباط با رابطه خودکارآمدی تحصیلی با ابعاد اهمالکاری، یافته‌های حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی با اهمالکاری در انجام تکالیف درسی و آماده کردن مقاله‌های پایان ترم، همبستگی منفی و معنی داری دارد ولی بین خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری در آماده کردن امتحان، رابطه معنی داری مشاهده نشد. یافته‌های پژوهشی زیادی در ادبیات موضوع وجود دارند با این تاکید که اگر اعتقاد و باورهای دانشجویان در مورد توانایی دستیابی به اهداف کاهش یابد، تمایل آنها به اهمالکاری افزایش می یابد. در این رابطه می توان به نتایج پژوهش‌های افرت و همکاران (۱۹۸۹)، کلایسن و همکاران (۲۰۱۰)، سیرویس (۲۰۰۳)، تاکمن (۱۹۹۱)، یائو (۲۰۰۹)، مارتین و همکاران (۱۹۹۶) و چاری و

دهقانی (۱۳۸۷) اشاره کرد. این پژوهشگران به رابطه خودکارآمدی عمومی با اهمالکاری تحصیلی اشاره کرده‌اند. در حالی که پژوهشگران دیگری رابطه بین خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی را مورد مطالعه قرار داده‌اند. برای نمونه هن و گوروشیت (۲۰۱۲) نشان داده‌اند که اهمالکاری با سطوح پایین خودکارآمدی تحصیلی و یادگیری خود تنظیم شده مرتبط و با سطوح بالاتر استرس، اضطراب و بیماری همراه است. اوداکی (۲۰۱۱) در پژوهش خود نشان داد که بین خودکارآمدی تحصیلی و اهمالکاری تحصیلی، همبستگی منفی و معنی‌داری وجود دارد. ولترز (۲۰۰۳) در پژوهش خود دریافت که اهمالکاری دانش‌آموزان با خودکارآمدی تحصیلی و استفاده‌ی آنها از راهبردهای فراشناختی رابطه دارد. دانش‌آموزانی که خودکارآمدی ادراک شده‌ی بالاتری داشتند و از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می‌کردند، اهمالکاری تحصیلی کمتری نشان می‌دادند. بنابراین می‌توان گفت که نتایج پژوهش حاضر در زمینه رابطه منفی اهمالکاری در انجام تکالیف درسی و مقاله‌های پایان ترم با نتایج این پژوهش‌ها همخوان است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهند که بین بعد اهمالکاری در آماده کردن امتحان و خودکارآمدی تحصیلی رابطه معنی‌داری مشاهده نشده است. می‌توان دلیل آن را در وضعیت آزمون‌های دانشگاهی دانست. بر اساس تجربه در می‌یابیم که اغلب دانشجویان دانشگاه‌ها، به‌ویژه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد، در طول ترم خود را برای امتحانات میان ترم و پایان ترم آماده نمی‌کنند و در ایام فرجه‌ها و شب‌های قبل از امتحان این آمادگی را به دست می‌آورند. این مسأله در مورد اکثر دانشجویان صادق است و می‌توان گفت که ارتباطی با خودکارآمدی تحصیلی آنها ندارد. همچنین، از آنجا که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد همواره و پیاپی با امتحانات دوره‌های مختلف تحصیلی مانند امتحانات دوران تحصیلی قبل از دانشگاه، آزمون کنکور کارشناسی، امتحانات دوره کارشناسی و آزمون کارشناسی ارشد درگیر بوده‌اند و اغلب این آزمون‌ها را با موفقیت پشت سر گذاشته‌اند، در زمینه اطمینان به موفقیت در امتحانات به خودباوری رسیده‌اند و در این زمینه به توانایی‌های خود اطمینان دارند که نقش امتحان و آمادگی برای آن نمی‌تواند نقشی در خودکارآمدی تحصیلی آنها داشته باشد. در حالی که قضیه تکالیف تحصیلی و مقاله‌های پایان ترم متفاوت از امتحان است. زیرا در دوره کارشناسی ارشد نقش پروژه‌ها، سمینارها، مقاله‌ها و پایان نامه بسیار حائز اهمیت

است. از آنجا که دانشجوی در این دوره برای اولین بار است که با این نوع تکالیف برخورد می‌کند و نقش برجسته آنها را در می‌یابد، هنوز در مورد توانایی و قابلیت‌های خود برای انجام این تکالیف، اطمینان کافی ندارد. فردی که نسبت به توانایی‌های خود اطمینان لازم نداشته باشد، جرأت‌ورزی لازم برای شروع و یا رویارویی با این نوع تکالیف را در خود نمی‌بیند و مرتب انجام آنها را به تعویق می‌اندازد.

در زمینه رابطه خودکارآمدی تحصیلی با وابستگی به اینترنت، یافته‌ها نشان دادند دانشجویانی که از خودکارآمدی ضعیفی برخوردارند، احتمال بیشتری دارد که به اینترنت وابستگی پیدا کنند. در این راستا، نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که ضعف در احساس خود و مشتقات آن، نقش مهمی در احتمال وابسته شدن به اینترنت دارد. برای نمونه دیویس (۲۰۰۱) باور دارد که ضعف در احساس خودآگاهی، خودارزشی، حرمت خود، خودکارآمدی و خودارزیابی از علل وابستگی مشکل‌ساز به اینترنت هستند. در مطالعه قجر (۱۳۸۵) که روی ۲۰۰۰ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان‌های تهران انجام شده است، مشخص شد که افت تحصیلی و خودپنداره پایین، با اعتیاد به اینترنت رابطه مستقیمی دارند. سبز پیشخوانی (۱۳۸۱) باور دارد که افرادی بیشتر به اینترنت وابسته می‌شوند که دچار فقدان حرمت خود، احساس بی‌لیاقتی، ترس از مطرود شدن از جانب دیگران باشند. اسکندر و آکین (۲۰۱۰) در پژوهش خود دریافت، افرادی که منبع کنترل بیرونی دارند و خودکارآمدی اجتماعی آنها در سطح پایینی است، وابستگی بالایی به اینترنت دارند. اوداکی (۲۰۱۱) با هدف دستیابی به نقش خودکارآمدی تحصیلی در پیش‌بینی وابستگی به اینترنت مطالعه‌ای انجام داد و دریافت که خودکارآمدی تحصیلی نقش برجسته‌ای در تبیین وابستگی به اینترنت دارد. دانشجویانی که از خودکارآمدی تحصیلی پایینی برخوردارند، بیشتر به اینترنت وابستگی پیدا می‌کنند. نتایج پژوهش حاضر نیز نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی با میزان وابستگی به اینترنت، همبستگی معکوس و معنی‌داری دارد و می‌توان گفت که با نتایج پژوهش‌های بالا همخوان است.

همچنین نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام، طی گام‌های متوالی نشان داد که در گام اول خودکارآمدی تحصیلی و در گام دوم اهمالکاری در انجام تکالیف توانسته‌اند نقش نیرومندی در پیش‌بینی وابستگی به اینترنت ایفا کنند و اهمالکاری در آماده کردن امتحان و اهمالکاری در آماده کردن مقاله‌های پایان ترم

نتوانسته‌اند به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین عمل کنند. بر اساس پژوهش‌های انجام شده، عدم اطمینان نسبت به توانایی‌های خود نقش مهمی در وابستگی به اینترنت دارد. دیویس (۲۰۰۱) خودکارآمدی را از علل وابستگی مشکل‌ساز به اینترنت می‌داند. سبز پیشخوانی (۱۳۸۱) باور دارد که، افرادی بیشتر به اینترنت وابسته می‌شوند که دچار فقدان حرمت خود، احساس بی‌لیاقتی، ترس از مطرود شدن از جانب دیگران باشند. اسکندر و آکین (۲۰۱۰) دریافتند افرادی که خودکارآمدی اجتماعی آنها در سطح پایینی است، وابستگی بالایی به اینترنت دارند. اوداکی (۲۰۱۱) دریافت که خودکارآمدی تحصیلی نقش برجسته‌ای در تبیین وابستگی به اینترنت دارد. پژوهش حاضر نیز نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی نقش اصلی را در تبیین وابستگی به اینترنت دارد که در این زمینه با نتایج پژوهش اوداکی (۲۰۱۱) همخوان است. پس از خودکارآمدی تحصیلی، اهمالکاری در انجام تکالیف درسی توانست به‌عنوان متغیر پیش‌بین برای وابستگی به اینترنت عمل کند ولی هر چند که اهمالکاری در آماده کردن مقاله‌های پایان ترم رابطه معنی‌داری با وابستگی به اینترنت دارد، نتوانسته نقش پیش‌بین داشته باشد. علت آن، می‌تواند همبستگی درونی نیرومند و واریانس مشترکی باشد که بین اهمالکاری در انجام تکالیف و اهمالکاری در آماده کردن مقاله‌های پایان ترم وجود دارد. این موضوع در تحلیل رگرسیون آشکار نشده و اهمالکاری در انجام تکالیف برجستگی بیشتری داشته است. همان‌طور که پیشتر اشاره شد، در پژوهش اوداکی (۲۰۱۱) اهمالکاری تحصیلی نتوانسته نقش پیش‌بین برای وابستگی به اینترنت داشته باشد که در این زمینه با نتایج پژوهش حاضر ناهمخوان است.

با توجه به آن‌که در زمان انجام این مطالعه حدود ۳ سال بود که محیط خوابگاهی و آموزشی دانشگاه تهران متصل به اینترنت پرسرعت و دائمی شده بود، به نظر می‌رسد که جذابیت و در دسترس بودن همیشگی آن، زندگی دانشجویان بسیاری را تحت تأثیر قرار داده و پیامدهای منفی آن در کنار پیامدهای مثبت را افزایش داده است. این پیامدهای منفی، تحصیل، کار، خواب، تعاملات و غیره را تحت تأثیر قرار داده است. اختصاص وقت زیاد به گشت و گذار در سایت‌های مختلف اینترنتی باعث می‌شود تا زمانی برای انجام تکالیف درسی و دانشگاهی باقی نماند و تکالیف درسی روی هم انباشته شوند.

نتایج حاصل از آزمون تی مستقل در دو گروه دانشجویان دختر و پسر نشان داد که میانگین نمره دختران در وابستگی به اینترنت به صورت معنی داری پایین تر از نمره پسران است. نتایج پژوهش‌های انجام شده در مورد تفاوت‌های جنسیتی در میزان وابستگی به اینترنت با هم ناهمخوان هستند. فورتنسون و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان دادند که بین زنان و مردان در وابستگی به اینترنت تفاوت معنی داری وجود ندارد. یانگ (۱۹۹۸) احتمال وابسته شدن زنان و مردان به اینترنت را برابر می‌داند. لیکن نوع علایق اینترنتی آنها متفاوت است. مردان از طریق اطلاعات، بازی‌های تعاملی و یا تهاجم‌آمیز و گفتگوهای صریح جنسی و روابط جنسی مجازی جویای موقعیت و تسلط هستند، اما زنان اتاق‌های گپ اینترنتی را همچون وسیله‌ای برای گسترش دوستی‌های حمایت‌گرایانه، یافتن روابط عاطفی یا شکایت از همسرانشان می‌یابند. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های معیدفر و همکاران (۱۳۸۴) و امید (۱۳۸۹) همخوان است که تمایل پسران به اینترنت شدیدتر از تمایل دختران است.

منابع

منابع فارسی

- افقهی، س. ع. (۱۳۸۵). بررسی رابطه رگه های شخصیتی و کیفیت دل بستگی با میزان وابستگی به اینترنت در دانش آموزان تیزهوش. *پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.*
- آقابابایی، ع. جلالی، د. و باقری، س. (۱۳۸۷). مطالعه عوامل مؤثر بر استفاده جوانان از اینترنت: تحلیلی بر نتایج پیمایشی در استان چهارمحال بختیاری، *مجله جهانی رسانه-نسخه فارسی*، ۶، ۴۹-۵۵.
- امیدوار، ا و صارمی، ع. ا. (۱۳۸۱). *اعتیاد به اینترنت: توصیف آسیب شناسی، پیشگیری، درمان و مقیاس های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت*. مشهد: انتشارات تمرین.
- امیدی، ف. (۱۳۸۹). بررسی اعتیاد اینترنتی و پیامدهای اجتماعی و روانی آن. *پایان نامه کارشناسی ارشد مطالعات جوانان. دانشگاه تهران.*
- جوکار، ب. و دلاورپور، م. (۱۳۸۶). رابطه ی تعلل ورزی آموزشی با اهداف پیشرفت. *اندیشه های نوین تربیتی*، دوره ۳، شماره ۳ و ۴، ۶۱-۸۰.
- چاری، م. ح. و دهقانی، ی. (۱۳۸۷). پیش بینی میزان اهمالکاری تحصیلی بر اساس خودتنظیمی در یادگیری، *فصلنامه پژوهش در نظام های آموزشی*، سال دوم، شماره ۴.
- حمیدیان، ف. (۱۳۸۷). *اعتیاد به اینترنت و تلفن همراه (بررسی عوارض وابستگی به اینترنت، تلفن همراه و بازی های رایانه ای)*. چاپ اول، تهران: انتشارات قطره.
- درگاهی، ح. (۱۳۸۶). *اعتیاد به اینترنت و عوامل مؤثر بر آن در ساکنان منطقه ۲ غرب تهران*. *مجله پایش*. سال ۶. شماره ۳.
- سبزیپیشخوانی، ز. (۱۳۷۸). *اعتیاد به اینترنت*. *مجله پژوهش و سنجش*. شماره تیر و مرداد. ۵۳-۵۹.

علوی، س. س و همکاران. (۱۳۸۹). بررسی ارتباط علایم روانپزشکی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های شهر اصفهان. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان*، ۱۷(۲)، ۶۵-۵۷.

فرزاد، و. فولادوند، خ. شهرآرای، م. و سنگری، ع. ا. (۱۳۸۹). اثر حمایت اجتماعی، استرس تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی بر سلامت روانی. *روانشناسی معاصر*، ۴(۲)، ۹۳-۸۱.

قجر، ح. ر. (۱۳۸۵). رابطه بین خودپنداره، اضطراب کامپیوتر و افت تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان دبیرستانهای تهران، *پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی دانشگاه تهران*.

کرامتی مقدم، ر. (۱۳۸۴). بررسی رابطه میزان وابستگی به اینترنت با نظام ارزشی افراد در بین دانشجویان کارشناسی ارشد، *پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی*.

گرگی، ع. (۱۳۸۵). *اینترنت و هویت*. مطالعات ملی. ۷(۱)، ۷۰-۵۳.

محمدبیگی، ا و محمدصالحی، ن. (۱۳۹۰). شیوع وابستگی به اینترنت و عوامل موثر بر آن در دانشجویان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان*. دوره بیستم. ۷۸. ۴۸-۴۰.

معید فر، س و همکاران. (۱۳۸۵). مطالعه پدیده استفاده اعتیادی از اینترنت در بین نوجوانان و جوانان (۱۵-۲۵ سال) شهر تهران. *مجله جهانی رسانه- نسخه فارسی*، ۲(۲) ۵۵-۳۸.

ویزشفر، ف. (۱۳۸۴). بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در استفاده کنندگان از کافی نت های شهر لار، *فصلنامه اصول بهداشت روانی*، ۲۵ و ۲۶، ۳۳-۲۷.

منابع لاتین

- Akinsola, M.K., Tella, A., and Tella, A. (2007). Correlates of academic procrastination and mathematics achievement of university undergraduate students, *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3(4), 363-370.
- Beard, K.W., & Wolf, E.M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction. *Cyber psychol Behav*, 4, 377-383.

- Cao , H., Sun ,Y., Wan, Y., Hao, J., and Tao, F. (2011). Problematic Internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction, *Public Health, 11*, 802-813.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive—Behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior, 18*, 553–575.
- Chou, C. (2001). Internet heavy use and addiction among Taiwanese college students: An online interview study. *Cyber psychology & Behavior, 4*, 573–585.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior, 17*, 187–195.
- Davis, R. A., Flett, G. L., & Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic internet use: implications for pre-employment screening. *Cyber psychology and Behavior, 5*(4), 331-345. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12216698>.
- Effert, B., Ferrari, J. (1989). Decisional procrastination: Examining personality correlates, *Journal of Social Behavior and Personality, 56*, 478– 484.
- Engelberg, E., & Sjoberg, L. (2004). Internet Use, Social Skills, and Adjustment, *Cyberpsychology & Behavior, 7* (1), 41-49.
- Faruk Shirin, E. (2011). Academic procrastination among undergraduates attending school of physical education and sports: Role of general procrastination, academic motivation and academic self-efficacy. *Educational research and reviews, 6*(5), 447-455.
- Ferrari, J. R., Johnson, J., & McCown, W. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research and practice*. New York: Plenum Press.
- Fortson, B.L., Scotti, J.R., Chen, Y.C., Malone, J., Del Ben, K.S.(2007). Internet use, abuse and dependence among students at a southeastern regional university. *J Am Coll Health, 56*(2):137-44.
- Goldberg, I. 1995. *Internet addiction disorder*. Retrieved December 19, 2011 from the World Wide Web:<http://web.urz.uni-heidelberg.de/Netzdienste/anleitung/wwwtips/8/addict.html>.
- Half Robert International, Inc. (October 20, 1996). *Misuse of the Internet may hamper productivity*. Report from an internal study conducted by a private marketing research group.

- Hen, M., & Goroshit, M. (2012). Academic procrastination, emotional intelligence, academic self-efficacy, and GPA: A comparison between students with and without learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, xxx, 1-9.
- Iskender, M., & Akin, A. (2010). Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education*, 54, 1101-1106.
- Kennedy-Souza, B.L. (1998). Internet Addiction disorder. *Interpersonal Computing and Technology*, 6, 1-12.
- Kim, H.-K., & Davis, K. E. (2009). Toward a comprehensive theory of problematic internet use: Evaluating the role of self-esteem, anxiety, flow, and the self-rated importance of Internet activities. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 490-500.
- Klassen, R. M., Ang, R. P., Chong, W. H., Krawchuk, L. L., Huan, V. S., Wong, I. Y. F., & Yeo, L. S. (2010). Academic procrastination in two settings: Motivation correlates, behavioral patterns, and negative impact of procrastination in Canada and Singapore. *Applied Psychology: An International Review*, 59, 361-379.
- Lay, C. H. (1988). The relationship of procrastination and optimism to judgments of time to complete an essay and anticipation of setbacks. *Journal of Social Behavior and Personality*, 3, 201-214.
- Lin, M.P., Ko, H.C., Wu, J.Y. (2008). The role of positive/negative outcome expectancy and refusal self-efficacy of Internet use on internet addiction among college students in Taiwan. *Cyber psychol Behav*, 11(4): 451-7.
- Martin, T. R., Flett, G. L., Hewitt, P. L., Krames, L., & Szanto, G. (1996). Personality correlates of depression and health symptoms: A test of a self-regulation model. *Journal of Research in Personality*, 30, 264-277.
- Milgram, N., Marshevsky, S., Sadeh, C. (1995). *Correlates of academic procrastination: Discomfort, task averseness, and task capability*. *J. Psychol*, 129, 145-155.
- Murphey, B. (1996). *Computer addictions entangle students*. The APA Monitor.
- Nie, N., & Erbring, L. (2000). "Internet and Society: A Preliminary Report." *Stanford Institute for the Quantitative Study of Society*: Stanford University. Retrieved at (http://www.stanford.edu/group/siqss/Press_Release/Preliminary_Report-4-21.pdf).
- Niels, V.A., Geertjan, O., Rutger, et al (2009). Daily and Compulsive Internet Use and Well-Being in Adolescence: A Diathesis-Stress Model Based on Big Five Personality Traits, *Journal of Youth Adolescence*, 38:765-776.

- Odaci, H. (2011). Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students, *Computers & Education*, 57, 1109–1113.
- Öztürk, Ö, Odabasıoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., & Kalyoncu, Ö. A. (2007). Internet addiction: clinical aspects and treatment strategies. *Journal of Dependence*, 8, 36–41.
- Sally, L.M. (2006). Prediction of Internet addiction, for Undergraduates in Hong Kong, *Dissertation of Bachelor of Business Administration (Honors)*, Hong Kong Baptist University.
- Samson, J., & Keen, B. (2005). *Internet Addiction*. Retrieved at Webmaster@notmykid.org.
- Senol-Durak, E., Durak, M. (2011). The mediator roles of life satisfaction and self-esteem between the affective components of psychological well-being and the cognitive symptoms of problematic internet use, *Soc Indic Res*, 103, 23–32.
- Sirois, F. M., & Pychyl, T. A. (2002, August). *Academic procrastination: Costs to health and well-being*. Paper presented at the 110th Annual Convention of the American Psychological Association, Chicago, IL.
- Soule, L. C., Shell, W., & Kleen, B. A. 2003. Exploring internet addiction: demographic characteristics and stereotypes of heavy internet users. *The Journal of Computer Information Systems*, 44 (1):64-73.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133, 65–94.
- Trevathan, V. (2002). A profile of psychosocial, learning style, family, and academic self-efficacy characteristics of the transition program students at North Carolina state university. *Unpublished Ph.D. dissertation, North Carolina state university*.
- Tuckman, B.W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. Meeting of the American educational research association. *Educ. Psychol. Meas.*, 51, 473-480.
- Wigfield, A. & Eccles, J. (2000). The development of academic self-efficacy and achievement motivation, *Contemporary Education Psychology*, 20, 306-317.
- Wolters, C.A. (2003). Understanding procrastination from a self-regulated learning perspective. *J. Educ. Psychol.*, 95(1), 179-187.
- Yao, M. P. (2005). An exploration of multidimensional perfectionism, academic self-efficacy, procrastination frequency, and Asian American cultural values in Asian American university students. *Unpublished dissertation doctor of philosophy. The Ohio State University*.

- Young, K. S. (1999). *Internet addiction: Symptoms, evaluation and treatment*. In L. Van de Creek, & X. Jackson (Eds.), *Innovations in clinical practice: A source book* (17), 19 -31. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48, 402–415.
- Young, K.S., Caught. In *The Net: How To Recognize The Signs of Internet Addiction And A Winning Strategy For Recovery*. 1st Edition. New York; John Wiley and Sons, 1998.
- Zimmerman, B. J. (1995). *Self-efficacy and educational development*. In A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies* (pp. 202–231). New York: Cambridge University Press.

